

Številka vsak četrtletnik in vsakega polletnika vred ali v Mariboru v pošiljanju na dan se celo leto 36 dn., pol leta 26 dn., četrt leta 16 dn. Krvni Jugoslavije 36 dn. Naročnina se pošlje na upravitelje "Slovenskega Gospodarja" v Mariboru, Koroska cesta 5. (Lahko se dopolnjuje do odpovedi). Naročnina se plačuje vnaprej. Telefon interurban št. 125.

Posamezna številka stane 1 50 din.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Mariboru, Koroska cesta št. 5. Ročniski se ne vračajo. Upravitelj sprejema naročnike, inzerate in reklamacije. Cene inzeratov po dogovoru. Za večkratne oglaševanje primeren popust. Naročniki reklamacije se pošiljajo prosto. Čekovni račun pošilja urada Ljubljana št. 10.603. Telefon interurban št. 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

17 številka.

MARIBOR, dne 24. aprila 1924

58 letnik.

Tri usodne volitve.

Letošnje leto prinaša Evropi tri parlamentarne volitve, ki lahko odločajo nadaljno usodo tega dela sveta. Italijanske volitve so že minule, nemške in francoske je pa treba še izvesti. Italijanski fašisti so dobili večino, a ta večina je krvava in krivična. Dobili so 4.770.000 volilnih glasov, volilcev je bilo pa 12.000.000. Od volilcev nimatej fašisti niti polovice, a Mussolini je šel na volitve poleg nasilnih in oboroženih fašistovskih tolpe še s takim volilnim zakonom, da že s četrtino glasov lahko dobi dve tretjini mandatov.

Italijanska fašistovska zmaga temelji na najhujšem nasilju, a kljub temu vendar silno vspodbuja francoske in nemške zagrizene oblastniške kroge, ki dosledno zamerjajo politiko miru in sprave ter hočejo državo napraviti za močno oboroženi vojaški tabor, ki je vedno pripravljen na pohode in napade. V Nemčiji kakor tudi v Franciji so močni oblastniški krogi, ki črpajo svojo politično moč iz divjega med- in povojnega sovraštva. Ti krogi bi si sedaj pri letošnjih volitvah radi prisvojili oblast v državi po vzorih italijanskega fašizma. Od strani sedanje francoske vlade in od strani nemških monarhistov se bodo francoske in nemške volitve vodile v cilju in pravcu, da bi si dva nova parlamenta še bolj kot doslej stala sovražno nasproti. To je zelo slabo in nevarno vpricho naloge, ki jo imata bodoča parlamenta Francije in Nemčije glede vojnoodškodninskega vprašanja.

Odkodninsko vprašanje so presodili sedaj člani posebne strokovnjaške komisije ter stavili svoje predloge. Glavne strokovnjake, 14 po številu, so imenovali velepile, med njimi tudi Amerika, ter jih razdelili na dva odbora, od katerih predseduje enemu Anglež, drugemu pa Amerikanec. Komisija je delala več mesecev ter je tudi v Nemčiji pregledala vsa najvažnejša podjetja, zlasti pa rudnike in tovarne v ruhrskem področju, kjer je sedaj 150.000 francoske vojske. Oba strokovnjaška odbora sta sestavila stvarno in natančno poročilo ter se soglasila v tem, da mora postati Nemčija zopet gospodarica ruhrskega področja, ako mora v resnici plačati na stotine milijard vojnih odškodnin. Brez Poruhrja ne more imeti Nemčija ne stalne valute, ne ravnotežja v svojem državnem proračunu in kako naj bi še letno plačevala toliko in toliko milijard zlatih mark vojne odškodnine.

Poročilo je hladno in ostro, a tudi jasno, ker ga niso sestavili politiki, ampak strokovnjaki. Na podlagi tega poročila naj bi se rešilo odkodninsko vprašanje in uredil odnosji med Francijo in Nemčijo. Anglija je že poprej izjavila, da se hoče popolnoma zadovoljiti z vsakim izrekom in sklepom strokovnjakov. To bo Anglija tudi držala, drugo vprašanje je pa glede Francije in Nemčije, ker je francoski vladi strokovnjaško poročilo mnogo pre-

malo, nemškim nacionalistom pa mnogo preveč. Vojnoodškodninsko vprašanje se bo dalo šele tedaj rešiti, če se spremeni dosedanja francoska politika in če v Nemčiji utihnejo enkrat velenemski zagrizenci in hujskaci.

Do tega je zelo blizu ali pa še precej daleč. Odločilo se bo pri volitvah. Francoska vlada gre v volitve z geslom: Francozi skupaj, ker Nemčija kuje maščevanje! — Nemški monarhisti pa imajo geslo: Nemci skupaj, da poderemo krivične mirovne pogodbe! Ako taka skrajnost zmaga v Franciji in v Nemčiji, imamo lahko vsak čas francosko-nemško vojno, ali pa vsaj tak poskus, ker milijoni francoskega in nemškega delovnega ljudstva ne bodo več hoteli suženjsko ubogati vojaškemu povelju in ker bi tudi druge države, predvsem Anglija, Rusija in Amerika skušale z vsilo vojno omejiti in preprečiti.

V miru in sporazumu se pa bodo rešile važne evropske zadeve le tedaj, če volitve ponazijo nemške monarhiste ter sedanjim vladinovcem Francije odvzamejo večino. Oblastiteljno velenemstvo mora prenehati, zmanjšati se mora pa tudi apetit francoske politike. Nemčija naj zopet dobi svoje Poruhrje, Francija pa pravično in možno odkodnino. Če spravijo letošnje volitve v Franciji in Nemčiji miroljubne in spravljive politike in prave ljudske zastopnike na površje, se bo začela nova in boljša doba v Evropi, ki bo lepo po vrsti odpravljala vse militariste in nasilnike, kolikor jih bo še ostalo; v nasprotnem slučaju pa imamo do tega še zelo težko in burno prehodno dobo, ki pa ne more biti dolgotrajna.

Nekaj spominov na mešetarsko politiko.

Naš pošteni in delavni slovenski narod najbolj črta one ljudske pijavke, ki bi se rade preživljale ter bogate brez dela in truda na račun drugih. Med te med narodom osovražene trole prištevamo tudi takozvane posredovalce pri kupcih ter trgovinah — mešetarje. Pri priprosto poštenem Slovincu ni osovražan trgovec, ampak oni, ki samo posreduje prodajo ali nakup blaga in pride brez dela in skrbi s par kričavimi besedami do zaslužka in ta pijavka je ravno mešetar.

Po prevratu so zrasle kar iz tal cele legije mešetarjev, ki so ponajveč z lahkoto in nagloma obogatele na škodo naroda in države.

Kakor opazujemo osovraženo mešetarstvo pri nakupu ter prodaji raznega blaga, tako se je po ujedinjenju SHS razširila iz Beograda po celi naši novi državi mešetarska politika.

Prvi, ki so se po preobratu lotili tega balkanske umazanega posredovanja pri prodaji ter kupu politične

moči, so bili pri nas v Sloveniji mladoliberalci ali demokratje in na čelu jim najbolj umazani in največji politični mešetar dr. Gregor Zerjav. Da bi pa šla dr. Zerjavova politična mešetarija tem uspešneje izpod rok, zbral in organiziral je v Sloveniji vse vinske, živinske, žganjarske, mlinarske in druge mešetarje ter je začel novo politično trgovino pod mešetarškim imenom Samostojna kmetijska stranka.

In res se je dr. Zerjavu kmalu posrečilo, da je v družbo samostojnih mešetarjev zabil ter zbral po celi Sloveniji vse one ljudi, ki bi bili radi hitro in na lahek način obogатели na narodne in državne stroške.

Osem glavnih Zerjavovih samostojnih mešetarjev je prišlo celo po volitvah v konstituanto v narodno skupščino. In ti samostojni mešetarji so v Beogradu že koj po prihodu tje kaj spoznali, da je ravno balkanska: radikalno-demokratska mešetarija s politiko eden glavnih virov, da je potem človek udobno preskrbljen za celo življenje.

Ako pa je kak premeten ter že izšolan mešetar iztaknil masten zaslužek, potem noče deliti dobička v kompaniji, ampak bo napel vse moči, da se povsne do zaslužka sam. Tako je bilo tudi s samostojnimi političnimi mešetarji v konstituantu v Beogradu.

Spoznali so v Beogradu dva mešetarja, ki sta poglavarja jugoslovanske politične barantije: Pašiča in Pribičevića. Ta dva špekulanta sta ponujala za izdajstvo slovenske samostojnosti lep in še to zaslužek brez truda in znoja.

Samostojni so segli po tej ponujeni mešetarini: Pucelj je postal minister, Urek si je pozidal novo hišo, Mermolja kupil milijone vredno posestvo itd., a pri tej barantiji je odromala samostojnost Slovencev v Pašič-Pribičevićev centralizem.

Ko je bila enkrat zaslužena in pobasana v žep politična mešeterina za ceno slovenske samostojnosti, pa je prišla na vrsto dobičkanosna Pucljeva trgovina z nemško živino in jugoslovanskimi prašiči.

Jugoslovanski klub je zahteval pregled Pucljeve barantije z nemškim živim blagom, a Mermolja je dosegel pri radikalnih mešetarjih toliko, da je ta predlog bil črtan iz dnevnega reda in Puclju ter njegovim samostojnim pomagačem ni bilo treba polagati obračuna v skupščini: Kam in kako je izginila živina, ki so jo poslali Nemci na račun vojne odškodnine.

Samostojni mešetarini zasluženi pri glasovanju za vidovdanko ustavo in pri prodaji nemške živine sta napravili samostojne mešeterske generale tako ohole, da so se glede delitve dobička osamosvojili in obrnili hrbet svojemu prvotnemu organizatorju in očetu dr. Zerjavu.

Pred zadnjimi volitvami je dr. Zerjav večkrat zatrobil med samostojne generale v svoj mešetarški rog,

Džungla.

Roman iz atriških pragovodov.

Angleški spisal E. R. Burroughs. — Prevedel Paulus.

»Posvariti bi moral kapitana, John! In takoj bi moral to storiti! Morebiti bi se nesreča dala še zbratiti, je boječje svetovala žena.

»Tudi jaz mislim, da bi bilo dobro. — Pa iz gole sebičnosti bi rajši »držal jezik za zobmi«, kakor je pravil mož. Karkoli že nameravajo, nama bodo prizanesli, ker sem Črnemu Mihaelu rešil življenje. Če bi zvedeli, da sem jih izdal, bi naju kratkoma pobili, Elza!

»Dolžnost te veže, John, da se postaviš na stran oblastif Kapitan je sicer morebiti zagrešil zločin, pa zastopnik oblasti je na jadrnici in njega moraš podpirati kot Anglež in kot uradna oseba. Če ne posvariš kapitana, boš soodgovoren za vse kar se utegne zgoditi, soodgovoren za upor in pobjo, kot da bi bil osebno soodeloval!

»Ne razumeš me, dragica! Ni zaradi mene, da bi najrajši molčal! Za tebe se bojim, za tebe moram skrbeti. To je moja prva dolžnost! Zaradi tebe bi najrajši držal jezik za zobmi!

Niti pojma nimaš, ljuba moja, kaj bi krvoločna drhal počela z nama, če dobi v oblast Fuwaldo in zve, da sem izdal njihove namere —! In izdal bi naj upornike, tvegaj življenje svoje žene in jo izpostavljaj nečutenim grozotam upora in pobjo, — vse to samo da bi tega siroveža obvaroval posledic njegove nasilnosti! Sam tega siroveža, če se mu moštvo upre! Povrh pa je še zelo dvomljivo, da bo moje svarjenje vohče kaj zaleglo! Mož

je svojevoljen in trmast. Jezen je name, ne bo me poslušal!

»Dolžnost je dolžnost, moj ljubi mož, in nobeno izgovarjanje ne spravi te dolžnosti iz sveta! Ne bila bi vredna, da sem žena angleškega lorda, če bi bil moj mož sokriv upora, ker je zanemaril svojo dolžnost. Zavedam se nevarnosti, ki se nama bliža, toda ob tvoji strani ji zrem mirno in pogumno v obraz. Manj me je strah preteče nevarnosti, ko pa sramote in očitka, da bi bilo moj mož lahko zabranil zločin, če bi bil storil svojo dolžnost!

»Torej pa naj bo po tvojem!« se je smehljaj Clayton. »Morebiti pa ni tako hudo. Ne ugajajo mi sicer tele razmere, pa utegne biti, da prečno vidim. Morebiti je stavec dal le samo duška svojim maščevalnim željam, v resnici pa stvar ne bo tako huda. Upori na visokem morju so se dogajali recimo pred sto leti. Toda v letu miru in reda 1888 je upor na ladji zadnje, kar bi se utegnilo zgoditi.

Pa tamle gre kapitan v svojo kabino. Za njim pojdem pa ga posvarim. — Ampak povem ti, prav nič me ne veseli!

Na videz brezbrizen je stopil čez krov in po stopnicah ter potrkal na kapitanova vrata.

»Noter!« se je nevoljno zadril globoki, godrnjavi kapitanov glas.

Clayton je vstopil in zaprl vrata za seboj.

»No —?«

»Prišel sem, da vam poročam o stvari, ki sem jo pravkar čul. Morebiti ni nič na vsem tem. Pa za vsak slučaj je dobro, da ste pripravljeni. Skratka — moštvo pripravlja upor in pobjo!

»To je laž!« je zakričal kapitan. »Laž je! In če se

kedaj spet še vmešavate v stvari, ki vas nič ne brigajo — nič ne brigajo, razumete! — bodete posledice sami nosili! Vseeno mi je, ali ste angleški lord ali ne. Jaz sem kapitan na jadrnici in ne vtikajte mi več nosu v moje zadeve!

Čisto pobesnel je od jeze, ves rdeč je bil v lice in zadnje besede je vpil, da mu je skoraj glas zmanjkalo. Udaril je po mizi in grozil s pestjo Claytonu v obraz.

Greystoke se ni genil niti za las. Mirno je gledal razjarjenega človeka.

»Gospod kapitan«, je dejal končno počasi in malomarno, »oprostite mi mojo odkritost, ampak pripomnil bi, da ste nekako to, kar se po domače pravi osel, veste!

In obrnil se je na peti ter odšel, ravnodušno in hladno, kakor je bila njegova navada.

Morebiti bi bil kapitan obžaloval svoje prenagljuje, jezne besede, če bi ga bil skušal Clayton pomiriti in pregovoriti. Toda Claytonova hladna prezirnost ga je le še huje razdražila. Nalašč ni hotel poslušati njegovega svarjenja, kakor je to že navada pri ljudeh, kapitanovega značaja.

Pa tudi Claytonu ni bilo več za robatega odurneža, nepremostljivo nasprotstvo je vstalo med njima in nemogoče je bilo, da bi še sploh kedaj roko v roki delovala za skupni blagor.

Fuwalda je neizogibno plula svoji usodi nasproti —

»No«, je dejal Clayton soprogi, »če bi si bil prihranil svoje lepe besede, bi mi ne bilo treba vtakniti v žep krepkih psokv, s katerimi me je obložil! Prav nehačezhen mi je bil za moje opomine. Planil je vame kakor razdražen pes —

jih vabil krog sebe, a niso ga poslušali in podali so se na politično barantijo ločeno od demokratov.

Pri tem drugem pohodu samostojnih mešetarjev med narod pa so ljudje vendar le uvideli nsenkratno Puceljevo bogatijo, Urekovo novo hišo, Mermoljevo posest itd., nemška živina je zatulila po Sloveniji in iz druge politične mešetarije v Sloveniji se je od samostojni generalov po milosti in s težavo rešil v Beograd samo še Pucelj.

Pucelj je po Beogradu ogledoval precej časa čisto osamljen politični trg, slednjič se je vendar le odločil, da se je nastopil ter združil z zemljoradniki, v Sloveniji pa z onimi, ki imajo pod zaščito Pašičeve brade v rokah celo politično barantijo z radikali.

Tako so samostojni v beograjski skupščini zemljoradniki, doma v Sloveniji pa glavni podporniki radikalov in izdajajo v kompanjonski družbi s slovensko radikalijo poseben dnevnik pod krstnim imenom »Narodni Dnevnik«.

Ker se je pa proti Pašičevi politični barantiji na debelo — organizirala opozicija, ki je celo znatno močnejša kot Pašičeva mešetarska banda, je to nevarnost za nadaljni in trajni obstoj Pašičeve politične tvrdke pregledal in spoznal tudi Pucelj.

Za prihodnost in posebno pa še pri bodočih volitvah bi bilo treba Pucelju iskati zaslombe nekje drugje, kakor pri g. Pašiču in zemljoradnikih. G. Pucelj je poslal, kakor je to beležilo Zerjavovo »Jutro«, svojega podložnega mešetarja Dobnika na Dunaj k Radiču, da se posvetuje in poižve: ali bi ne bil morda Radič voljan pri prihodnjih volitvah nastopiti v Sloveniji skupno v družbi s samostojnim preostankom?

Kaj je Radič odvrnil na to Pucelj — Dobnikovo ponudbo, nam še ni znano, ampak dejstvo je, da bi samostojni mešetarji obenem radi trgovali za kožo in obstoj slovenstva: z zemljoradniki, radikali in Radičem.

Mešetarju, ako mu gre za dobiček, mu ni nobena kupčija preumazana. Kar je danes proklinjal in grajal, to jutri hvali in posreduje nakup.

Ravno tako je tudi s samostojnimi mešetarji. Radi pohlepa po vstopu v vlado so svojčas zemljoradniki nagnali Pucelja z njegovimi tovariši vred iz kluba, samostojni so psovali zemljoradnike na vso moč, a sedaj je gospod Pucelj zopet v njihovi sredini in objemu. Tik pred zadnjimi volitvami je nagnal Pašič Pucelja iz vlade, a sedaj je Pucelj zopet Pašičev hlapec v Sloveniji.

Bogzna kolikokrat so že samostojni proglasili Radičovo stranko kot protidržavno, klicali proti Radiču na odpomoč žandarje ter vojaške hajonete, a sedaj, ko je Samostojna tik pred večnim izdihom, bi si še rada podaljšala življenje s pomočjo poprej proklinjanega Radiča in njegove republike.

To, kar je začel preostanek samostojnih mešetarjev uganjati v zadnjih mesecih, da bi bil rad samostojen, zemljoradniški, radikalen in Radičev ob enem, take ogabne politične mešetarije pač še ni med Slovenci zagrešila nobena druga stranka.

Kakor je stan blagovnih mešetarjev eden najbolj osovraženih med poštenim, delavnim slovenskim narodom, tako se tudi našemu ljudstvu nad vse gabi politična mešetarija, katero je ustanovil med Slovenci v družbi s samostojnimi dr. Zerjav, a na noben pa jo ho spravi pri prihodnjih volitvah na dražbi ljudske volje in glasovanja g. Pucelj.

Slovenci niso bili in ne bodo za ogabno in le osebno dobičkanosno mešetarsko politiko, ampak za politiko poštenih, nesebičnih in za osamosvojitve naroda delujočih ciljev, kakor jih zasleduje in se za nje bori med

Naj se zgodi z njim in z njegovo barko kar hoče! Mene stvar ne briga več. Rajši bom skrbel za najino osebno varnost. In zato mislim, da bo dobro, če pogledava v kabino in po najinem orožju. Le škoda da sem dal spraviti puške in streljivo v spodnje prostore!»

Stla sta v kabino. Pa zavzeta sta obstala pri vratih.

Vse je bilo v največjem neredu. Kovčegi in zaboji so bili ulomljeni, obleka je ležala razmetana po tleh, celo posteljnina je bila razrezana in raztrgana na kosce.

»Hm!« je dejal Clayton, ko se jima je poleglo prvo iznenadenje. »Nekdo se očitno huje zanima za najine stvari nego midva sama! Radoveden sem, kaj je rokovnjač iskal. Poglejva, kaj je odnesel!«

Preštelata sta svoje stvari in pregledala prtljago ter našla, da manjka le dveh Claytonovih samokresov in streljiva, kolikor sta si ga pripravila za prvo silo.

»In prav samokres in streljivo bi najbolj potrebovala! Da so nama to in samo to odnesli, je najbolj sumljivo med vsem, kar sva doživela te dni na krovu Fuwalde!«

»Kaj naj storiva —?« je boječe in plašno popraševala gospa Elza. »Ne bom te več silila, da bi šel h kapitanu! Nočem da bi te še enkrat žalil. —

Najbolje je, da ostaneva nad strankami. Če se kapitanu in njegovim častnikom posreči, da obvladajo upornike, se nama ni ničesar bati. Če pa zmagajo uporniki, pa smeva upati, da nama prizanesejo. Samo pri miru je morava pustiti.«

»Tako bo najbolje! Srednja pot je najboljša.«

»Najprvo pa morava pospraviti po kabinah!«

Lotila sta se dela.

Pri tem sta opazila, da moli listek papirja skozi špranjo pri pragu. Ze se je sklonil Clayton, da ga po-

Slovenci edino le Slovenska ljudska stranka in njeni parlamentarni zastopnik in predstavitelj — Jugoslovanski klub.

Razvoj „naprednosti“ učiteljstva.

(Dopis od Sv. Barbare v Slov. gor.)

V zadnjem »Gospodarju« smo objavili Barbarčani poročilo o ponesrečenem shodu demokratov pod zaglavjem »En barbarski shod.« Začeto razpravo o delu liberalnega učiteljstva za demokrate hočem tokrat nadaljevati tako-le:

Demokratski shod so hoteli imeti pri Sv. Barbari v Slov. gor. učitelji, prvi seveda Kranjc. Naše ljudstvo pa dne 6. aprila svojega lepega kraja ni dalo oskruniti s tem, da bi demokrati tukaj psovali Slovensko ljudsko stranko in zato tudi ni pustilo nobenega demokrata do besede. Po petih urah čakanja se je nezmožna in nesposobna demokracija odpeljala. Med ljudstvom pa se je nato razmahala pravična jeza nad učiteljstvom, ki je spet s tem shodom hotelo podpreti samostojno demokratstvo, to je: najslabšo politično stranko. Izjeme so tako majhne, da jih ni vredno omenjati. Tako je ugotavljal mož za možem iz ljudstva.

Učiteljstvo je rojeno iz našega priprostega ljudstva, pa nikdar ni držalo s tem ljudstvom, ampak se je zmiraj vesilo na dohtarske frake, da je s pomočjo teh pobijalo ljudsko voljo in ljudske koristi.

Bila je takoiimenovana narodno-napredna stranka, — brezbožna seveda, sipala je ogenj in žveplo na Cerkev, papeža, škofo, duhovnike, gonila katehete iz šol in — učiteljstvo je bilo naenkrat v tej stranki. Suženjsko je robotalo v njej, kričalo: Ej duš, mi bomo klerikaice pometli z zemlje! Bilo pa bi moralo vzgajati mladino v krščanskem duhu. Zato je bilo plačano.

Prišli so brezbožni in gnjusni listi. Ljudstvo jih je uničevalo — učiteljstvo pa je pisalo v nje in jih plačevalo, da še zdaj životarijo in mladino kvarijo.

Osnovala se je demokratska stranka, ki zanika slovenstvo in hoče biti jugoslovanska, to je: srbska. Takoj je bilo učiteljstvo v njej in UJU vriskalo, zdaj bo hudici pobral farje, mi smo postli srbski!

Napočilo je »Jutro« in »Domovina.« Obojega politika ni za slovensko ljudstvo, ampak njuno pisanje namiguje nato, da preminejo katoliški farovski in se na njih mesto postavijo srbski. »Jutro« se pridružuje, da je napredno, svobodomiselnno, brez osebnega Boga, list za vsenapredno učiteljstvo in pijontarje. »Domovina« se pa kar raztaja od vroče vere, se posipava s pepelom, hodi v kuth in štrikih od same pokore radi grehov katoliške duhovščine, da našarba ljudstvo, kako bi bilo boljše, ako bi se ravnalo po srbskih popih. Oče »Jutra« in »Domovine« je eden in isti samostojni demokratizem, vlačugarški hinavec, kakor hoče druge imenovati. In učiteljstvo? Bere, plača in vzdržuje »Jutro« in »Domovino« in ju na nemoralen način naročuje priprostim ljudem. Saj je tako »srpsko!«

Pridivjale so orjunske bande, pred katerimi ni bilo nič varno, kar je slovensko; te tolpe so metale bombe, žugale pečenim ljudem s požigi, vničevale tujo posest, pobijale mirne državljanke na cesti, delale pri nas kakor odmetniki in kačaki na jugu SHS: seveda prvo pri tej stranki je bilo učiteljstvo, ki še zdaj z mesečno članarino podpira to razbojništvo in deloma sodeluje.

Hotelo se jim je popljudati našo slovensko zastavo. Prebridko nas je zmiraj ranil narodni sovražnik, ki je bla-

bere, ko ves začuden vidi, da se listek premiče. Nekdo ga je od zunaj porival v sobo.

Prijel je za kljuko in hotel vrata odpreti.

Pa Elza ga je zadržala.

»Ne, John!« je šepnila. »Nočejo, da bi jih kdo videl! Ne smeva jih moliti! Ne pozabi, da hočeva ostati nad strankami in iti srednjo pot!«

Clayton se je nasmehnil in izpustil kljuko.

Čakala sta in gledala beli listič, dokler ni mirno obležal na tleh trdo pri vratih.

Clayton ga je pobral. Kos umazanega papirja je bil, trdo zložen in zgenjen. Razgenila sta ga in našla na njem robato pisavo, pisano od nevajene, neuke roke.

Pisano pa je bilo, naj nikomur ne zine, da so izginiti samokresi in naj ne izdaja, kar jima je povedal stari mornar. Če ne ubogata, ju čaka smrt.

»Zdi se, da bova ubogala!« je dejal Clayton in se bridko nasmehnil. »Sedeva in počakajva, Elza! To je vse, kar moreva storiti, pa naj pride, kar pride!«

II.

Clayton si stavi dom v divji džungli.

In ni jima bilo treba dolgo čakati.

Ko je drugi dan pred zajutrkom stopal Clayton po stopnicah na krov, je počil prvi strel. In za njim drugi in tretji in četrti.

Claytonove najhujše slutnje so se uresničile —

Moštvo Fuwalde se je uprlo in napadlo svoje častnike. Upornike je vodil Črni Mihael.

Častniki so na napad seve odgovorili s samokresi. Dva moža sta padla in obležala sredi med bojnim črtama, drugi pa so zbežali in za prvi trenutek iskali kritja

til našo zastavo. Slobodno je zavihrala na naših postopih in na drevesih. Pa se vzdigne proti njej vsenapredno učiteljstvo in natiska v svojem strokovnem listu »Tovarišu«: Proč s to avtonomistično cumulo! In noben učitelj ni protestiral. Ljudstvo je prešlo gorih solza radi te zasto-ve, izgubljalo radi nje svoje imetje, bilo radi nje trpinčeno do krvi in kosti — učiteljstvo pa nam javno tako popljuje našo narodno svetinjo. So pač od vseh uradnikov najboljše plačani, pa imajo na slovenstvo korajžo.

Pritihotapila se je med slovensko ljudstvo iz Čičarije, iz štajerčianstva in iz Amerike preko Velikih Lašč Samostojna kmetijska stranka. Komaj izvoljena, je prešla v srbijanstvo in bila pokopana. Učiteljstvo je hotelo imeti pri njej koj prvo besedo, pa so jih vrgli vun. Sloveneka tla rodijo domač sad.

Pribečevič je postal spet njihov minister. Zdaj pa se nikogar več ne boje. Učiteljstvo bo pripravilo ljudstvo, demokratski dohtarji iz mest, pridite na deželol »Aufbiks Velika Srbija, doli s slovenskimi farji!« — Seveda, ljudstva ne bodo strli, toda vse to demokratsko protiljudsko in protislovensko hujskanje mora ubogo ljudstvo plačati v davkih. To Pašič plača za samostojno demokratsko agitacijo in za samostojne demokratske cajtinge iz naših davkov. Varujmo se samostojnih demokratov!

Objavil se je ministrski odlok, naj učitelji učijo šolarje cerkvene pesmi, naj hodijo z učenci k maši in naj se v cerkvi zgledno vedejo. Proti temu pa je učiteljstvo protestiralo, da tega noče.

Klic: Antikrist ne bo hušji!

Vrišče: Mi hočemo krščensko učiteljstvo. — Mi jih plačamo. — Oni niso naši gospodje. — Učitelji morajo služiti ljudstvu po postavi. — Nič ne bo pomagalo agitiranje dohtarjev. — Živela slovenska avtonomija. — Živel Jugoslovanski klub. — Živijo dr. Korošec!

Umesten opomin davčnemu uradništvu.

Večkrat smo že v »Slov. Gospodarju« poudarjali dejstvo, da je ravno slovenski davčni uradnik v Sloveniji nekak neusmiljen valpet za davkoplačevalca-kmeta. Vsaka davčna naredba, ki priroma iz Beograda v Slovenijo, se potom naših davčnih uradov izvede brez usmiljenja in sicer po najostrejšem ključu.

Petoliznost naših davčnih uradov, kar zadeva davčne naredbe, katere nam pošilja finančno ministrstvo iz Beograda, je dosegla pri nas v Sloveniji ta višek, da se je čutil finančni delegat v Ljubljani dr. Savnik prisiljenega, da je izdal na finančne urade posebne okrožnice, v katerih poziva urade k popustljivosti glede privijanja davčnega vijaka. Treba pa tudi pibiti, da je g. finančni podtajnik Slovenije dr. Savnik zelo natančen mož, Beograd več nego preveč posluša, a vendar celo njemu finančna strogost slovenskih davčnih uradov preseda in je smatral kot svojo predstojniško dolžnost, da je potom posebnih spomenic opomnil davčne oblasti, naj ne bodo bolj papežke nego finančni papež v Beogradu (g. finančni minister) sam!

V svoji zadnji spomenici na slovenska finančna oblastva se je dotaknil g. delegat svarilno predvsem davčnega postopanja v osebni dohodnini napram zemljiškim posestnikom, ki se pečajo izključno s kmetijstvom. Gospod delegat sam pravi, da so ravno glede izključno kmetijskih posestnikov že bili izraženi ponovno upravičeni dvomi: ali je dohodninski davek v obče upravičen kot davčno

za jambori, za krmarjevo utico in za kapitanovo kajuto ter iz varnega zavetja streljali na častnike.

Prvi častnik je zdrknil na krov smrtnozadet, štirje so še ostali s kapitanom vred.

Tedaj je kričnil Črni Mihael in krvoločni razbojnikji so planili v nov napad. Šest pušk in samokresov so imeli vsega vkup, drugi pa so bili oboroženi z drogovi, sekirami in cepini.

Kapitanov samokres je bil že prazen in pr pravljaj se je, da ga nabije. Samokres drugega častnika se ni sprožil, odpovedal je petelin. Samo dva samokresa sta še torej branila častnike pred uporniki, ki so z divjim krikom navalili nanje.

Kapitan se je umaknil s svojimi tremi tovariši.

Prizor je bil strašen. Vpitje in preklinjanje se je mešalo med ječanje in stokanje ranjencev, strelji so pekali od vseh strani. Težki čevlji so topotali po deskah krova, sekire so se dvigale, drogi so padali. Bilo je kot da je peklo odprlo svoja vrata na krov Fuwalde.

V par minutah je bilo delo pri kraju. Težka sekira v rokah kuštravega črnca je preklala kapitanu glavo do vratu, trenutek pozneje so ležali na tleh njegovi tovariši mrtvi in ranjeni. Kri je curljala po krovu.

Hitro so opravili uporniki in Clayton je ves čas med pobijanjem stal ob pregraji in zamišljen kadil svojo pipo kot bi gledal športni prizor.

Sele ko je padel zadnji častnik, se je spomnil, da se mora pobrigati za ženo. Kaj če bi jo kateri upornikov našel v kabini —

Na zunaj se je sicer kazal hladnega in malomarnega, v resnici pa se je zelo vznemirjal. Prav negotovo je bilo, kaj bodo zmage pijani uporniki počeli z njima. Najbolj se je bal za ženo. (Dalje prihodnjič.)